

CIRKULÄR 17:46

Ekonomi och styrning
Ekonomisk analys
Signild Östgren m.fl.
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd

Budgetproposition 2018 och höständringsbudgeten för år 2017

Den 20 september presenterade regeringen höständringsbudgeten för 2017 (2017/18:2) och 2018 års ekonomiska budgetproposition (2017/18:1). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör kommunerna åren 2018–2020. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) *egna kommentarer skrivs i kursiv stil.*

Budgetpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2018–2020. Höständringsbudgeten anger förändringar i årets budget. Nedan sammanfattas några av satsningarna:

- Ökade resurser till välfärden tillförs de generella statsbidragen med 3,5 miljarder 2019 och 7 miljarder från år 2020.
- 425 miljoner införs som bidrag till arbete mot långtidsarbetslöshet, via s.k. extratjänster.
- En miljard riktas till skolområdet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling år 2018, år 2019 riktas 3,5 miljarder och år 2020 riktas 6 miljarder
- 500 miljoner riktas som en jämlikhetspeng till skolan år 2018.
- 500 miljoner riktas till socioekonomiskt eftersatta kommuner.
- Ytterligare 250 miljoner till förstärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- Stimulansmedel om 350 miljoner införs för att öka motivationen att delta i daglig verksamhet.

forts. >>

- 300 miljoner satsas för gratis simskola och ytterligare 250 miljoner för avgiftsfria aktiviteter för barn under skollov (200 finns redan i år).
- Anslaget för krisberedskap höjs med 100 miljoner till kommunerna.
- Klimatklivet ökas med 800 miljoner år 2018, 1,3 miljarder år 2019 och 2,3 miljarder år 2020–2023.

På regeringens webbplats finns fördelning per kommun av välfärds miljarderna och övriga riktade tillskott i följande länk:

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/09/fordelning-av-tillskott-till-kommuner-och-landsting/>

Innehållsförteckning

Ekonomi	3
Kommunalekonomisk utjämning	6
Välfärds miljarderna	9
Barn och utbildning	10
Individ- och familjeomsorg	17
Kultur- och fritidsområdet	19
Asylmottagande och nyanländas etablering	20
Äldreomsorg	21
Funktionshinderområdet	21
Regionala tillväxtåtgärder	22
Infrastruktur, fastigheter och krisberedskap	22
Allmän miljö- och naturvård	23
Arbetsgivarfrågor	25
Arbetsmarknad och arbetsliv	26
Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	28
Arbetsmiljö	30
Integration i arbetslivet	31
Jämställdhet	32
Läraryrket och lärarutbildning	33
Gymnasieskola och yrkesutbildning	34
Högre utbildning och universitetsforskning	36

Regeringens skatteunderlagsprognos

Regeringen bedömer att skatteunderlaget har ökat relativt kraftigt 2016 och fortsätter öka kraftigt 2017, se tabell 2. Enligt regeringen förklaras den höga ökningstakten främst av en hög tillväxt av lönesumman. Under 2018–2020 förutser regeringen att sysselsättningen mattas, vilket leder till en dämpning av ökningstakten. Därmed motsvarar ökningstakten under den senare delen av perioden genomsnittet för de senaste tio åren. Det innebär enligt regeringen att skatteunderlaget inte ökar sektorns inkomster i samma utsträckning som dess utgifter växer.

Från och med 2018 påverkas skatteunderlaget av regelförändringar som föreslås i budgetpropositionen, framförallt höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år. Dessa förslag är inte beaktade i Ekonomistyrningsverkets (ESV) och SKL:s prognoser i tabell 2. Utöver detta föreslås lägre skatt för personer med sjuk- och aktivitetsersättning samt skattereduktion för fackföreningsavgifter. Men eftersom dessa föreslås ske i form av skattereduktioner i stället för avdrag påverkar detta inte det kommunala skatteunderlaget.

Tabell 2. Olika skatteunderlagprognoser

Procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2014–2019
Reg sep	4,9	4,8	3,4	3,9	3,8	22,6
ESV sep	5,3	4,5	3,5	3,4	3,4	21,8
SKL aug	5,0	4,3	4,1	3,6	3,5	22,3

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Anm.: I SKL:s och ESV:s prognos är inte regeringens förslag om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år 2018 beaktat. Det beräknas minska skatteunderlagets ökningstakt med cirka 0,6 procent år 2018.

Regeringens uppfattning om skatteunderlagets ökning till år 2020 är mer optimistisk än SKL:s och Ekonomistyrningsverkets (ESV). Regeringen förutser starkare utveckling än SKL av skatteunderlaget såväl 2017 som 2019–2020. Det beror på att regeringens prognos är baserad på betydligt större ökning av antalet arbetade timmar än SKL:s. SKL:s prognos visar större ökning än regeringens 2018. Det förklaras framför allt av att vi i augusti inte kände till den föreslagna höjningen av grundavdraget för personer som fyllt 65 år.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Tabell 3. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

	2018	2019	2020
Totalt enligt cirkulär 16:50	67 170	68 634	70 100
Tillskott			
Ökade resurser till välfärden		3 500	7 000
Regleringar enligt finansieringsprincipen			
Skolstart vid sex års ålder	75	150	150
Nyanlända elever i grundskolan	35	70	70
Förslag från Skolkommissionen	50	50	50
Genomströmning gymnasieskolan (bl.a.)	7,5	8	8,9
Förslag från Skolkostnadsutredningen	52	60	60
Offentlighetsprincipen	12,5		
Försöksverksamhet med branschskolor	1	3	3
Prao i årskurs 8 och 9	15	38	45
Missbruk av spel om pengar	18	18	18
Läsa-skriva-räkna-garanti		41	41
Utveckling nationella prov	14	14	14
Betygsättning i moderna språk		8	8
Övriga regleringar			
Skatteavtalet Sverige-Danmark	123	123	123
Kompensation sänkt skatt för pensionärer	2 834	2 834	2 834
Totalt enligt detta cirkulär	70 407	75 550	80 525

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kronor per invånare

	2018	2019	2020
Totalt enligt cirkulär 16:50	6 656	6 733	6 808
Tillskott			
Ökade resurser till välfärden		343	680
Regleringar enligt finansieringsprincipen			
Skolstart vid sex års ålder	7	15	15
Nyanlända elever i grundskolan	3	7	7
Förslag från Skolkommis sionen	5	5	5
Genomströmning gymnasieskolan (bl.a.)	1	1	1
Förslag från Skolkostnadsutredningen	5	6	6
Offentlighetsprincipen	1		
Försöksverksamhet med branschskolor	0,1	0,3	0,3
Prao i årskurs 8 och 9	1	4	4
Missbruk av spel om pengar	2	2	2
Läsa-skriva-räkna-garanti		4	4
Utveckling nationella prov	1	1	1
Betygsättning i moderna språk		1	1
Övriga regleringar			
Skatteavtalet Sverige-Danmark	12	12	12
Kompensation sänkt skatt för pensionärer	281	278	275
Totalt enligt detta cirkulär	6 977	7 411	7 821

Tillskott

Ökade resurser till välfärden

Regeringen aviserar i BP 2018 att de generella statsbidragen ska höjas permanent från 2019 i syfte att minska behovet av att höja kommunalskatterna och skära ner i verksamheter, samtidigt som kommuner och landsting får förutsättningar att utveckla den generella välfärdens verksamheter. För 2019 beräknas anslaget för kommuner ökas med 3,5 miljarder kronor och från 2020 med 7 miljarder kronor.

Nya regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

Regeringen avser att lämna en proposition med förslag som innebär att det ska bli **obligatoriskt med skolstart vid sex års ålder** och att skolplikten inleds i förskoleklassen. För att ersätta kommunerna för detta utökade åtagande ökas anslaget med 75 miljoner kronor 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas med 150 miljoner.

Utredningen om elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser har lämnat förslag som syftar till att öka **nyanlända elevers** möjligheter att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program (SOU 2017:54). För att kompensera kommunerna för utökade kostnader med anledning av genomförandet av utredningens förslag ökas anslaget med 35 miljoner kronor 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas med 70 miljoner.

Skolkommissionen har lämnat ett slutbetänkande med förslag för höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan (SOU 2017:35). För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid skollags- och läroplansförändringar utifrån Skolkommissionens förslag ökas anslaget med 50 miljoner kronor från 2018.

Regeringen har för avsikt att lämna förslag om bl.a. en systematisk överlämning av information när elever flyttar mellan skolenheter för att undvika ogiltig frånvaro i syfte att **öka genomströmningen och kvaliteten i gymnasieskolan**. För att ersätta kommunerna vid ett införande ökas anslaget med 7,5 miljoner 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas med 8 miljoner kronor, för 2020 med 8,9 miljoner och från 2021 med 9,9 miljoner.

Regeringen har för avsikt att lämna förslag utifrån **Skolkostnadsutredningens** förslag om hur öppen redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå kan införas. För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid ett införande ökas anslaget med 52 miljoner kronor 2018. Från 2019 beräknas anslaget ökas med 60 miljoner.

Regeringen har för avsikt att lämna förslag kring hur **offentlighetsprincipen kan införas i fristående förskolor och skolor** samt i privat anordnad vuxenutbildning. För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid ett införande ökas anslaget med ett engångsanslag om 12,5 miljoner kronor 2018.

Riksdagen har beslutat om en **försöksverksamhet med branschskolor** för att bl.a. öka attraktiviteten och förbättra tillgången till yrkesutbildning inom små yrkesområden (prop. 2016/17:161 bet. 2016/17:UbU21, rskr. 2016/17:319). För att kompensera kommunerna för ökande kostnader för inackordering i samband med försöksverksamheten ökas anslaget med 1 miljon kronor 2018. För 2019–2022 beräknas anslaget ökas med 3 miljoner kronor per år och för 2023 med 1 miljon.

För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid införande av **prao för elever från och med årskurs 8 i grundskolan** och årskurs 9 i specialskolan ökas anslaget med 15 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas med 37,5 miljoner. Från 2020 beräknas anslaget ökas med 45 miljoner.

Till följd av kommunernas utvidgade ansvar enligt socialtjänstlagen (2001:453) att förebygga och motverka **missbruk av spel om pengar** ökas anslaget med 18 miljoner kronor 2018.

Ändringar i tidigare aviserade och beslutade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

För att förbättra möjligheterna att tidigt kunna ge stöd efter behov har regeringen påbörjat införandet av en **läsa-skriva-räkna-garanti**. För att kompensera kommunerna för införandet av denna garanti beräknades anslaget i budgetpropositionen för 2017 ökas med 130 miljoner kronor fr.o.m. 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas med ytterligare 41 miljoner.

Regeringen har beslutat lagrådsremissen Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala där det bl.a. bedöms att de **nationella proven** bör digitaliseras. Med anledning av de möjligheter till effektivisering som förslagen medför beräknade regeringen i budgetpropositionen för 2017 att anslaget skulle minskas med 61 miljoner kronor per år 2018–2021 och med 123 miljoner årligen fr.o.m. 2022. Regeringen bedömer nu att den minskningen av anslaget bör vara lägre. Anslaget ökas därför med 14 miljoner fr.o.m. 2018.

Regeringen har i propositionen En stadiaindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor (prop. 2016/17:143) föreslagit att **betyg ska sättas i moderna språk** varje termin fr.o.m. årskurs 6. För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid ett införande föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2017 att 4 miljoner kronor skulle anslås för 2017 och att anslaget beräknades öka med 8 miljoner fr.o.m. 2018. Regeringen beräknar att anslaget bör ökas med ytterligare 8 miljoner från 2019.

Övriga ekonomiska regleringar

I **skatteavtalet mellan Sverige och Danmark** om vissa skattefrågor regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet. För 2018 föreslås en ökning av anslaget med 123,2 miljoner kronor för kommunerna.

Regeringen föreslår i denna proposition att det **förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks**. Förslaget medför att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket innebär en minskning av kommunernas skatteintäkter. Regeringen föreslår att kommunerna kompenseras med 2 834 miljoner fr.o.m. 2018.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Mona Fridell, tfn 08-452 79 10, avdelningen för ekonomi och styrning.

Välfärdsmiljarderna

Pengarna till kommunsektorn kommer dels att fördelas via det kommunalekonomiska utjämningsanslaget dvs. i kronor per invånare, dels med en fördelningsnyckel där hänsyn tas till antal asylsökande och nyanlända.

Av tillskottet som fördelas per invånare erhåller kommunerna 70 procent och landstingen 30 procent. Av det tillskott som fördelas med hänsyn till antal asylsökande och nyanlända får kommunerna 80 procent och landstingen 20 procent. Den slutliga fördelningen av den modellberäknade flyktingvariabeln redovisas i samband med BP 2018. Se länk till regeringens webbplats på sidan 2.

Tabell 5. Fördelning av 10 miljarder till välfärden, kommuner

Miljoner kronor respektive kronor per invånare

Ar	Totalt, mnkr	Generell fördelning, mnkr	Generell fördelning, kronor/invånare	Modellberäknad fördelning, mnkr
2016	8 330	0	0	8 330
2017	7 700	2 100	213	5 600
2018	7 700	2 100	208	5 600
2019	7 500	3 500	341	4 000
2020	7 300	4 900	470	2 400
2021	7 000	7 000	662	0

Källa: Regeringens skrivelse *Preliminär fördelning kommuner och landsting*.

Från år 2021 är tanken att hela tillskottet ska ligga i anslaget för den kommunalekonomiska utjämnningen som generellt statsbidrag.

Frågor om tillskottet kan ställas till Måns Norberg tfn 452 77 99, avdelningen för ekonomi och styrning.

Bidrag till arbete mot långtidsarbetslöshet

425 miljoner per år avsätts som ett stöd som riktar sig till de kommuner som satsar på att anställa personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Alla kommuner ska kunna ta del av stödet beroende på hur många personer som de anställer med hjälp av extratjänster. Extratjänster är en anställningsform för personer som har svårt att få jobb även på en gynnsam arbetsmarknad. Staten betalar hela lönen för dessa personer, för att möjliggöra att fler får in en fot på arbetsmarknaden.

Anslaget redovisas under utgiftsområde 25 men är ett riktat statsbidrag beroende på hur många extratjänster kommunen har anställt den sista december. När inte kommunen målet reduceras ersättningen och omfördelas inom kollektivet. Se länk till regeringens webbplats på sidan 2.

Barn och utbildning

Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling

Regeringen föreslår en förstärkning av den statliga finansieringen av skolan i enlighet med Skolkommissionens förslag. Med en infasning på tre år föreslås sex miljarder avsättas för syftet, varav totalt 1,5 miljard för 2018. Stödet ska vara villkorat så att de tillförda medlen leder till ökade insatser för jämlikhet, kunskapsutveckling och kvalitet i verksamheten. Av de 1,5 miljarderna utgörs 500 miljoner kronor av den jämlikhetspeng som föreslogs redan i vårändringsbudgeten 2017 i syfte att öka andelen behöriga till grundskolan. Regeringen föreslår nu att ytterligare 1 miljard avsätts för detta ändamål för 2018, därefter sker infasning av det nya stödet.

Stödet ska fördelas så att resurserna viktas med hänsyn till socioekonomiska faktorer. Tillskottet kan exempelvis användas till mindre klasser, högre lärartäthet, högre lärar-

löner, utökad tid för lärarnas kompetensutveckling, ökad personaltäthet eller kompetensutveckling inom elevhälsan. Stödet ska gå till ökade och därmed inte pågående insatser. Regeringen avser att återkomma när det gäller den exakta utformningen av stödet.

SKL välkomnar regeringens satsning för att förbättra jämlikheten och kunskapsutvecklingen i svensk skola, inte minst mot bakgrund av den stora utbyggnad som skolan står inför. Samtidigt tenderar riktade bidrag att generellt ge administrativt merarbete och vi har ett utjämningsystem som borde fånga upp kommunernas olika förutsättningar.

Hur utformningen av statsbidraget ska se ut är dock i dagsläget oklart. Dock finns i budgetpropositionen hänvisningar till Skolkommissionens beräkningar och förslag. I SKL:s remissvar till Skolkommissionen tog vi upp farhågor med den beräkningsgrund som kommissionen presenterade. En bedömning av skolans finansieringsbehov, och hur finansieringen ska utformas, behöver bygga på hållfasta bedömningar, snarare än den jämförelse mellan andelen medel till olika kostnadsslag som utgör grunden för Skolkommissionens bedömning av resurstilldelningsnivåerna.

Ett exempel på problem med att bygga analyserna på hur stor andel av resurserna som avsätts för undervisning och elevhälsa, är att de inte speglar förutsättningarna för skolan att möta sitt uppdrag. På många håll behöver lärarna avlastning av arbetsuppgifter, men av andra än lärare, vilket enligt Skolkommissionen då inte kan vara sådant som man kan använda de statliga medlen för.

SKL anser att det är viktigt att bidraget inte blir begränsande, är flexibelt och att det kan stödja pågående insatser hos huvudmännen.

Ytterligare undervisningstid i matematik i grundskolan

Regeringen har föreslagit att antalet undervisningstimmar i matematik utökas med 105 timmar i årskurs 7–9 fr.o.m. den 1 juli 2019. I grundskolan och i specialskolan föreslås att elevens val minskas med 105 timmar och förs över till ämnet matematik. I grundsärskolan föreslås att elevens val minskas med 105 timmar och förs över till undervisningstiden i matematik.

SKL är generellt för en utökad undervisningstid men en sådan ändring måste ske i samklang med tillgången till lärare.

Fler behöriga lärare och förskollärare

Regeringen föreslår att satsningen Lärarlyftet II förlängs t.o.m. 2019 inom ramen för avsatta medel för lärarfortbildning.

SKL välkomnar en förlängning av Lärarlyftet II.

Förstärkning och förlängning av kompetensutvecklingsinsatser

Regeringen avser att förstärka och förlänga kompetensutvecklingsinsatsen i språk-, läs- och skrivutveckling, det s.k. **Läsllyftet**. Läsllyftet förstärks med 75 miljoner kronor för 2018, 100 miljoner 2019 och 80 miljoner 2020.

Regeringen avser att förlänga de **fortbildningsinsatser för skolledare** (rektorer och förskolechefer) som sker inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen. Satsningen förlängs till och med 2019.

Regeringen avser förlänga kompetensutvecklingsinsatsen **Specialpedagogik för lärande** t.o.m. 2020 inom ramen för avsatta medel för specialpedagogik.

SKL ser positivt på den här typen av fortbildning som genomförs kontinuerligt under en längre tid på arbetsplatsen, där lärare ges möjlighet att diskutera undervisningssituationer, lyfta utmaningar, kritiskt granska sin egen och andras undervisning samt ge och få återkoppling. Det är positivt att satsningarna förstärks och förlängs samt att förskolan nu är en del av Läslyftet och fortbildning inom de nationella skolutvecklingsprogrammen.

Fortbildning i programmering

Regeringen avsätter 10 miljoner kronor för bidrag för lärare som deltar i fortbildning avseende programmering.

SKL anser att verksamhetens behov av kompetensutvecklingsinsatser inom detta område är stort. Det är i dagsläget oklart hur förslaget utformas och vad medlen ska täcka för typ av insatser.

Lovsimskola år 6–9

Regeringen inför ett stöd till huvudmännen för att anordna simskola på loven för elever i årskurs 6–9. Regeringen avsätter 14 miljoner kronor för satsningen.

Förlängd skolplikt genom skolstart vid sexårs ålder

Regeringen avser att lämna en proposition med förslag som innebär att det ska bli **obligatoriskt med skolstart vid sex års ålder** och att skolplikten inleds i förskoleklassen. För att ersätta kommunerna för detta utökade åtagande ökas anslaget för kommunalekonomisk utjämning med 75 miljoner kronor 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas med 150 miljoner. Se avsnittet om Kommunalekonomisk utjämning.

Förhandlingar med regeringen har genomförts, men SKL bedömer att kommunerna inte kompenseras i tillräcklig utsträckning.

Åtgärder för nyanlända elever i grundskolan

Utredningen om elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser har lämnat förslag som syftar till att öka **nyanlända elevers** möjligheter att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program (SOU 2017:54). För att kompensera kommunerna för utökade kostnader med anledning av genomförandet av utredningens förslag ökas anslaget för kommunalekonomisk utjämning med 35 miljoner kronor 2018. Från och med 2019 beräknas anslaget ökas med 70 miljoner. Se avsnittet om Kommunalekonomisk utjämning.

Rätten till studiehandledning på modersmålet ska stärkas. En nyanländ elev i åldern 13–16 år ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt. Det är en av de viktigaste insatserna för att förbättra nyanlända elevers kunskapsutveckling och öka måloppfyllelsen. SKL välkomnar regeringens förslag. Vi anser dock att rätten till studiehandledning på modersmålet behöver stärkas i grundskolan som helhet och även omfatta gymnasieskolan.

Ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andra språk

Regeringen avser att förlänga försöksverksamheten med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andra språk för nyanlända elever i grundskolan och avsätter 80 miljoner kronor för detta.

Skolkommissionens förslag om skollags- och läroplansförändringar

Regeringen avsätter 50 miljoner kronor till kommunerna för att implementera förändringar avseende läroplans- och skollagsförändringar utifrån Skolkommissionens förslag. Se avsnittet om Kommunalekonomisk utjämning.

Det framgår inte av budgetpropositionen och SKL har i dagsläget ingen annan information om vilka förändringar i läroplan och skollag som avses med förslaget.

Prao i årskurs 8 och 9

För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid införande av **prao för elever fr.o.m. årskurs 8 i grundskolan** och årskurs 9 i specialskolan ökas anslaget med 15 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknas anslaget ökas med 37,5 miljoner. Från och med 2020 beräknas anslaget ökas med 45 miljoner. Se avsnittet om Kommunalekonomisk utjämning.

Förhandlingar med regeringen har genomförts, men SKL bedömer att kommunerna inte kompenseras i tillräcklig utsträckning. SKL har tidigare lyft fram att det är viktigt att man tydliggör vilka förväntningar man ställer på en obligatorisk prao. Det är tveksamt om prao kan ge en tillräcklig meningsfull överblick av dagens och morgondagens branscher.

Läsa-skriva-räkna-garanti

För att förbättra möjligheterna att tidigt kunna ge stöd efter behov har regeringen påbörjat införandet av en **läsa-skriva-räkna-garanti**. För att kompensera kommunerna för införandet av denna garanti ökar regeringen anslaget Kommunalekonomisk utjämning med 130 miljoner kronor fr.o.m.2018. En del av detta finansieras genom att avsätta medel för specialpedagogik minskas. Regeringen avsätter även medel för kompetensutveckling och implementering av införandet av garantin.

SKL delar regeringens bedömning gällande vikten av tidigt stöd och en åtgärds-garanti för läsning, skrivning och räkning, men vill påpeka att implementeringen av en sådan garanti noga bör ta hänsyn till att inte utöka arbetsbördan för professionen. SKL har i tidigare yttrande till departementet uttryckt oro över förslag om en åtgärds-

garanti för läsning, skrivning och räkning och därvid pekat på att den föreslagna regleringen blir styrande över processer i skolan som professionen själva bör styra över.

Utveckling av nationella prov

Regeringen har beslutat om lagrådsremissen *Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala* där det bl.a. bedöms att de **nationella proven** bör digitaliseras. Med anledning av de möjligheter till effektivisering som förslagen medför beräknade regeringen i budgetpropositionen för 2017 att anslaget skulle minskas med 61 miljoner kronor per år 2018–2021 och med 123 miljoner årligen fr.o.m. 2022. Regeringen bedömer nu att den minskningen av anslaget bör vara lägre. Anslaget ökas därför med 14 miljoner fr.o.m. 2018. Se avsnittet om Kommunalekonomisk utjämning.

Regeringen motiverar förslaget med effektivisering med anledning av digitaliserade prov. Digitaliserade prov kommer dock inte vara på plats i sin helhet förrän 2022. Av förslaget framgår inte vad minskningen årligen mellan 2018–2021 baseras på.

Betygsättning i moderna språk

Regeringen har i propositionen *En stadieindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor* (prop. 2016/17:143) föreslagit att **betyg ska sättas i moderna språk** varje termin fr.o.m. årskurs 6. Se avsnitt Kommunalekonomisk utjämning.

Öppen förskola och svenskundervisning

Regeringen vill satsa på att öka nyanlända barns deltagande i öppen förskola och förskola och avsätter resurser för att SKL ska kunna sprida goda exempel och ge kommuner vägledning i hur de kan samordna öppen förskola och insatser i bl.a. svenska under föräldraledigheten.

Gymnasieskolan: Introduktionsprogram och nyanlända elever

Regeringen avsätter 300 miljoner kronor i en samlad satsning på ökad kvalitet på gymnasieskolans introduktionsprogram, till exempel:

- Fortsatt statsbidrag till huvudmännens arbete för att öka förutsättningarna för ungdomar på introduktionsprogram att bli behöriga till nationellt program. Skolverket får i uppdrag att inrätta introduktionsprogramsutvecklare (i enlighet med förslag i SOU 2016:77)

Skolverkets uppföljningsstatistik visar att mindre än en femtedel av eleverna på introduktionsprogrammen fullföljer en gymnasieutbildning med examen.

- Huvudmännen ska få stöd för bedömning av elevers kunskaper och tidigare utbildning (språkin introduktion).

SKL har efterfrågat detta, inte minst för rättssäker och likvärdig bedömning av behörighet vid antagning.

- Stärkt rätt till utbildning i gymnasieskolan för asylsökande elever som fyllt 18 år. Kommunernas möjlighet att erbjuda dessa elever utbildning på nationella program bör öka genom mer resurser/statlig ersättning via Migrationsverket.

Särskilt angeläget då handläggningstider varit långa och asylsökande elever hunnit uppnå behörighet till nationellt program, men först efter 18 års ålder.

- Målgruppen för statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning vidgas för att även omfatta elever på introduktionsprogram som genomför utbildning i lärlingsliknande former.
- Förstärkt statsbidrag för undervisning under skollov för elever på språkin introduktion (56 mnkr).

Satsning som möjliggör en bättre kontinuitet i elevernas kunskapsinhämtning, utan stort glapp under sommaren

Gymnasieskolans yrkesprogram

Regeringen föreslår satsningar i syfte att öka attraktiviteten och kvaliteten i yrkesprogrammen, öka anställningsbarheten men också i högre grad möjliggöra vägar för livslångt lärande:

- Regeringen avser under våren 2018 lämna proposition baserad på SOU 2016:77. För närvarande är en promemoria från Utbildningsdepartementet ute på remiss avseende grundläggande behörighet på yrkesprogram, ett estetiskt ämne på alla nationella program samt minskad kurspoäng för gymnasiearbete. Förslaget medför kostnader för kommunerna från 2020.
- Fortsatt stöd till utbildning av handledare och kvalitetsutveckling inom APL (30 mnkr).
- Försöksverksamhet med yrkesprov för att stärka yrkesutbildning inom Komvux, introduktionsprogram och yrkesprogram. Påbyggnadsbara yrkespaket enligt tidigare aviserat uppdrag till Skolverket.
- Fortsatt och förstärkt satsning på behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen. (45 mnkr).
- Nedsättning i statsbidraget för gymnasiala lärlingar för att finansiera övriga satsningar (-93 mnkr).

SKL välkomnar satsningarna på gymnasieskolans yrkesprogram.

Fler platser på yrkesvux, bibehållen ram för lärlingsvux och nytt statsbidrag för lärcentrum

Regeringen föreslår totalt 32 500 årsutbildningsplatser för regionalt yrkesinriktad vuxenutbildning (regionalt yrkesvux). Av dessa är 6 750 nya årselevplatser utöver den ökning på 3 000 platser avseende 2018 som aviserades i budgetpropositionen för 2017. Av de 32 500 platserna är 1 000 vikta för yrkesförarutbildningen. I budgetpropositionen för 2016 aviserades 10 359 platser som resulterade i 8 475 utlagda platser. För

innevarande år har regeringen beräknat 21 750 platser. Regeringen avser att även fortsättningsvis reservera delar av satsningen på regionalt yrkesvux för elever inom svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk inom Komvux och särskild utbildning för vuxna (särsvux) på grundläggande nivå.

Regeringen avsätter för lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux) medel för 3 150 platser vilket är samma antal platser som aviserades i budgetpropositionen 2017.

Utöver fler platser föreslår regeringen att medel tillskjuts i syfte att stärka kvaliteten i utbildningarna och bredda utbudet av utbildningar. Regeringen föreslår att anslaget ökar med 315 miljoner kronor för 2018 och med 340 miljoner för 2019 och årligen därefter. Regeringen föreslår vidare att ett statsbidrag för utveckling av lärcentra införs.

Lärcentrum är ofta en mötesplats för studier och kompetensutveckling inom kommunen. Regeringen aviserar en satsning för en utbyggnad av lärcentrum som tillhandahåller lokaler och stöd för lärande nära hemorten. Regeringen föreslår att ett statsbidrag införs och att anslaget för detta ändamål ökas med 50 miljoner kronor för 2018 och 70 miljoner för 2019 och årligen därefter.

SKL ser positivt på den ökade ambitionen att tillhandahålla yrkesutbildning för vuxna. SKL har verkat för att det behövs fler platser på yrkesvux för att möta efterfrågan på kvalificerad arbetskraft inom olika yrkesområden, inklusive de omfattande behov inom vård- och omsorgssektorn som finns i stora delar av landet. Gymnasieskolan kan inte heller självt försörja den stora volym av kompetens med gymnasial yrkesutbildning som krävs idag och framöver. I de behovsanalyser SKL gjort bedöms att cirka 16–17 000 i yrkesvux och 4000 i lärlingsvux är realistiska i ett närliggande perspektiv för att kunna erbjuda kvalitativa utbildningar. SKL framhåller vikten av att utbyggnaden av yrkesvux sker långsiktigt och successivt för att exempelvis kunna bygga ut en organisation med fler lärare. Sedan 2017 är även ett villkor för statsbidraget för yrkesvux att de samverkande kommunerna sammantaget själva finansierar utbildning av minst samma omfattning som den utbildning som bidraget lämnas för.

Fler platser för yrkeshögskolan och folkhögskolan

För innevarande år aviserade regeringen en ökning av antalet årselevplatser på yrkeshögskolan med 3 500 platser. I budgetpropositionen för 2018 föreslås ytterligare 1 100 platser till totalt 7 100 årselevplatser 2018. Fram till 2021 föreslås yrkeshögskolan byggas ut till 18 800 platser.

Regeringen aviserar 5 000 nya platser på folkhögskolans allmänna och särskilda kurs. Därtill 2 000 nya platser under 2018 och 2019 för folkhögskolans utbildningskontrakt och kurser för långtidsarbetslösa.

SKL är positiv till satsningen på yrkeshögskolan för att kunna möta det stora behovet av kvalificerad yrkesutbildad arbetskraft. SKL välkomnar även satsningar på folkhögskolan som har en viktig roll i samhället och inte minst för etablering av nyanlända.

Utökade främjandemedel för snabbspår

Sedan 2015 har Arbetsförmedlingen samordnat så kallade snabbspår inom bristyrken som arbetsmarknadens parter i samarbete med Arbetsförmedlingen har initierat. I maj 2017 fanns snabbspår inom 14 branscher som tillsammans omfattar ett trettiotal yrken. Regeringen lyfter fram arbetsmarknadens parter vilja, kunskap och driv att spela en aktiv roll i nyanländas etablering. Regeringen föreslår därför att öka resurserna till parternas arbete med bland annat snabbspår genom att medlen för särskilda främjande- och utvecklingsinsatser ökar med 20 miljoner kronor under 2018 och med 35 miljoner 2019. Totalt kommer det att finnas 55 miljoner under 2018 för parterna att söka.

Frågor om Integration i arbetslivet besvaras av Anders Barane, tfn 08-452 74 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Jämställdhet

Diskriminering

Regeringen fortsätter arbetet för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter. DO tillförs 10 miljoner kronor fr.o.m. 2018. Därutöver genomför regeringen en satsning för att stärka det lokala och regionala arbetet mot diskriminering. Regeringen föreslår att 15 miljoner tillförs för antidiskrimineringsbyråernas verksamheter. Under 2018 beräknas diskrimineringslagens undantag gällande diskriminering i form av bristande tillgänglighet för företag med färre än tio anställda vara borttaget.

Jämställdhetsintegrering

På regional nivå fortsätter länsstyrelsernas arbete med jämställdhetsintegrering genom regeringens uppdrag att ta fram länsstrategier för perioden 2018–2020. Länsstyrelserna har stor betydelse för att de jämställdhetspolitiska målen ska kunna få genomslag regionalt och lokalt.

Hot och våld bland förtroendevalda

En särskild utmaning är det hat och hot som bland annat politiskt förtroendevalda, utsätts för. Kvinnor är särskilt utsatta för hot och kränkningar av sexuell karaktär. Regeringen har därför i juli 2017 presenterat en handlingsplan för åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland förtroendevalda. I handlingsplanen ingår åtgärder för att minska utsatthet för hot och hat, bland annat utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Lönekartläggning

Mot bakgrund av att kravet på årliga lönekartläggningar har återinförts är det också av betydelse att granska hur arbetsgivare följer lagens krav. Regeringen avser att presentera en handlingsplan för jämställda löner.

Föräldraförsäkringen

Den pågående föräldraförsäkringsutredningen ska komma med förslag på hur föräldraförsäkringen på ett bättre sätt än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden, ett jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn.

Jämställdhetsmyndighet

Den jämställdhetsmyndighet som regeringen har beslutat att inrätta den 1 januari 2018 kommer att bidra till en strategisk, sammanhållen och hållbar styrning och ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken. Myndigheten kommer att ansvara för uppföljning, analys, samordning och stöd utifrån de jämställdhetspolitiska delmålen. För år 2018 får myndigheten ett anslag på 80 miljoner kronor.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Charlotta Undén, tfn 08-452 71 62, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Läraryrket och lärarutbildning

Fler behöriga lärare och förskollärare

Regeringen föreslår att satsningen Lärarlyftet II förlängs t.o.m. 2019 inom ramen för avsatta medel för lärarfortbildning.

Läsllyftet

För att fler ska kunna ta del av kompetensutvecklingsinsatsen i språk-, läs- och skrivutveckling, det s.k. Läsllyftet avser regeringen att förstärka satsningen och förlänga den till 2020.

Fortbildning av lärare i specialpedagogik

Regeringen avser att förlänga fortbildning av lärare i specialpedagogik t.o.m. 2020 inom ramen för avsatta medel för specialpedagogik.

Rektorsutbildningen

Regeringen anser att målgruppen inom rektorsutbildningen bör utvidgas till att även omfatta biträdande rektorer.

Mer stödpersonal

För att möjliggöra fler anställningar av stödpersonal i förskola och skola föreslås att medel avsätts för en informationsinsats om anställning genom befintliga arbetsmarknadsåtgärder.

Insatser för fler yrkeslärare

Regeringen bedömer att den pågående satsningen på behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen bör förlängas och förstärkas.

Åtgärds paket för fler vägar till läraryrket

Regeringen föreslår att totalt 8 miljoner kronor respektive 4 miljoner avsätts 2018 för projekt som skapar fler vägar in i lärar- och förskolläraryrkena och beräknar 12 miljoner respektive 6 miljoner under 2019 och 12 miljoner 2020 för insatsen. För 2021 beräknas satsningen uppgå till 8 miljoner.

Informationsuppdrag

För att underlätta valet av utbildning för den som vill bli lärare eller förskollärare avser regeringen att ge Statens skolverk och Universitets- och högskolerådet ett särskilt informationsuppdrag för att tydliggöra vägarna in i yrkena. Regeringen föreslår därför att de båda myndigheterna tillförs 8 miljoner kronor för verksamheten 2018 och beräknar motsvarande belopp fr.o.m. 2019.

VAL och KPU

Regeringen avser att omprioritera totalt upp till 90 miljoner kronor ytterligare 2018 för bl.a. VAL (vidareutbildning av lärare) och särskild KPU (kompletterande pedagogisk utbildning). Motsvarande belopp avses omprioriteras för 2019.

Frågor om Läraryrket och lärarutbildningen besvaras av Ulrika Wallén, tfn 08-452 76 03, och Jan Bergström, tfn 08-452 76 99, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Gymnasieskola och yrkesutbildning

Utbyggnad av yrkesutbildning för vuxna

Regeringen vill att fler ska få chansen att skaffa sig en gymnasial yrkesutbildning, komplettera sin gymnasieutbildning eller omskola sig till ett nytt yrke. Regeringen satsar därför ytterligare drygt 400 miljoner kronor 2018 för 7 750 platser inom regionalt yrkesvux. Av dessa är 1 000 platser vikta till yrkesförutbildning. Tillsammans med tidigare satsningar har regeringen därmed tillfört medel för totalt 31 500 utbildningsplatser 2018. Utöver satsningen på fler utbildningsplatser föreslår regeringen även att resurser avsätts i syfte att stärka kvaliteten i utbildningarna och att ge bättre förutsättningar för att bredda utbudet av utbildningar. För detta ändamål föreslår regeringen att 315 miljoner kronor tillförs för 2018 och 340 miljoner årligen därefter. Regeringen förlänger och förstärker också den pågående satsningen på behörighetsgivande utbildning för lärare i Yrkesämnen.

Satsning på yrkeshögskolan

Regeringens satsning i budgetpropositionen 2018 på yrkeshögskolan är den största utbyggnaden sedan yrkeshögskolans införande 2009 och innebär att antalet platser kommer öka med cirka 45 procent till 2022. Fullt utbyggd omfattar satsningen totalt 920 miljoner kronor vilket motsvarar 14 000 platser inom yrkeshögskolan 2022. Förslaget

innebär 1 100 nya platser inom yrkeshögskolan 2018. Fullt utbyggt 2022 innebär förslaget dock en ökning med nästan 14 000 nya platser utöver dagens cirka 30 000 platser. Till platser tillkommer även pengar för tillhörande studiemedel. För att möjliggöra studier för fler och en bättre ekonomisk situation för de som studerar avser regeringen som tidigare aviserats att höja studiemedlets bidragsdel med cirka 300 kronor per studiemånad från 1 juli 2018. Studiemedlets totalbelopp uppgår då till cirka 11 300 kronor.

Nya utbildningsplatser inom folkhögskolan

Som ett led i kunskapslyftet tillför regeringen medel till folkhögskolorna för allmän och särskild kurs motsvarande 5 000 platser – en satsning på 671 miljoner kronor årligen. Det innebär utökade möjligheter för personer som saknar grundskole- eller gymnasiekompetens att komplettera sin utbildning eller att till exempel gå en yrkesinriktad utbildning. Förslaget innebär även att 30 miljoner tillförs för särskilt utbildningsstöd så att folkhögskolorna även i fortsättningen ska kunna vara en viktig utbildningsväg för personer med funktionsnedsättning. Regeringens sammanlagda utbyggnad av folkhögskolan uppgår till cirka 8 000 platser – en ökning av det totala antalet platser med 30 procent. Förslaget innebär att den sammantagna utbyggnaden under mandatperioden är den största som skett sedan 1990-talets kunskapslyft, en satsning på totalt 910 miljoner årligen.

Satsningar på gymnasieskolans yrkesprogram

Regeringen föreslår satsningar på 83 miljoner kronor 2018 för att stärka gymnasieskolans yrkesprogram. En förutsättning för ökad tillgång och brett utbud av yrkesprogram är tillgång på yrkeslärare. Bland annat föreslås 45 miljoner till rekrytering av fler yrkeslärare och till behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare. Regeringen avsätter även 30 miljoner för att utveckla det arbetsplatsförlagda lärandet och öka dess kvalitet. Därtill har Utbildningsdepartementet nyligen skickat ett förslag på remiss om att utöka yrkesprogrammen från 2 500 poäng till 2 700 eller 2 800 poäng. Remisspromemorian innehåller också förslag på införande av ett estetiskt ämne om 50 poäng på alla nationella program. Genom att utöka yrkesprogrammen kan de ge grundläggande behörighet till högskolan, utan att minska de viktiga yrkeskurserna. De första eleverna kan börja höstterminen 2019 och regeringen avsätter 59 miljoner kronor 2020 för den utökade undervisningstiden. Fullt utbyggt satsar regeringen 234 miljoner per år från 2022.

Utveckling av gymnasieskolan

Genomströmningen i gymnasieskolan måste öka. Regeringen bereder de förslag som gymnasieutredningen lämnade hösten 2016 och avsätter 23 miljoner kronor under 2018 för utveckling av gymnasieskolan baserat på gymnasieutredningens förslag. Introduktionsprogrammen är de snabbast växande programmen i gymnasieskolan. Det